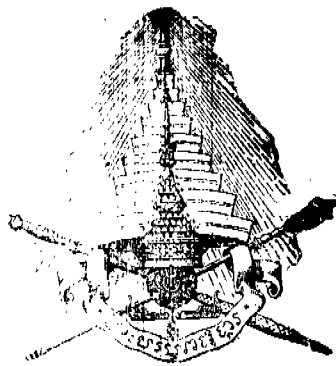

ราชกิจจานุเบกษา

กม.เทพมทานคนในพระบรมมหาราชวัง

เล่ม ๒๕ ฉบับพิเศษ วันที่ ๑๔ มิถุนายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๔๗ หน้า ๓๒๘

ประกาศให้ **ใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรม**
กับพระราชบัญญัติการพิจารณาความแพ่ง
รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๔๗

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอม

เกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศ
ให้ทราบทั่วกันว่า พระธรรมนูญศาลต่าง ๆ
ทั้งในกรุงเทพฯ และหัวเมือง กับพระราชบัญญัติ
วิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งได้ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ใช้อยู่ในศาลต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร
ได้แก้ไขเพิ่มเติม ให้สมควรแก่การปกครอง
เพราะฉะนั้น กฎหมายในเรื่องอำนาจศาลต่าง ๆ
แต่วิธีพิจารณา จึงให้กระจัดวางอยู่ภายใต้
แห่ง บัญชีทรงพระราชดำริเห็น ว่า ควรจะ
รวบรวมเข้าเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้สะดวกแก่
การพิจารณาคดีทั้งปวงยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณา

โรงพิมพ์กรุงเทพ

โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระธรรมนูญศาลยุติธรรม
 แต่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่งไว้คัก
 ไปดังนี้ แต่กฎหมายบทใดที่เกี่ยวกับอำนาจ
 ศาลต่าง ๆ แต่วิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งได้
 ประกาศมาแล้วก่อน บทใดมีข้อความขัดขวาง
 ต่อพระราชบัญญัตินี้ ให้ยกเลิกเสียทั้งสิ้น
 ตั้งแต่วันที่ได้อำนาจใช้พระราชบัญญัตินี้สืบไป
 ประกาศมาณวันที่ ๑ มิถุนายน รัตน
 โกสินทร์ศก ๑๒๗ เป็นวันที่ ๑๔๔๔๗ ในรัชกาล
 บัณฑิตยัมนี้

พระธรรมนูญศาลยุติธรรม

รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยศาลยุติธรรม

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกว่า
 พระธรรมนูญศาลยุติธรรม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗
 ให้ใช้ได้แต่ในส่วนศาลที่ได้บ่งนามไว้ในพระ
 ราชบัญญัติ

มาตรา ๒ ในกระทรวงยุติธรรมให้มีเสนา
 บัติเป็นประธาน เพื่อจะได้บังคับดูแลแก้ไขการ
 ชาติของในคดีแต่รับผิดชอบให้การพิจารณาแต่
 พินักษาเป็นไปโดยสะดวกและเป็นยุติธรรม มีหน้า
 ที่แพนทหนึ่งต่างหาก จาก การพิจารณาแต่

พินักษาคดีนั้น แต่ให้มีเจ้าพนักงานสำหรับ
 กระทรวงตามสมควร แต่การที่จะตั้งหรือ
 จะเลิกนั้นจะเปลี่ยนผู้พิพากษาศาลยุติธรรม เป็น
 หน้าที่ของเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม จะต้อง
 นำขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา

มาตรา ๓ สรรพคดีทั้งปวงซึ่งตามกฎหมาย
 เดิมได้พิจารณาอยู่ในกระทรวงต่าง ๆ แต่มีข้อ
 ศาลต่าง ๆ คือ ศาลนครบาล ๑ ศาลแพ่ง
 เกษม ๑ ศาลแพ่งกลาง ๑ ศาลอาญานอก ๑
 ศาลอุทธรณ์ กรมมหาดไทย ๑ ศาลกรมนา ๑
 ศาลกรมท่าซ้าย ๑ ศาลกรมท่าขวา ๑ ศาล
 คดีต่างประเทศ ๑ ศาลราชตระกูล ๑ ศาล
 มรฎก ๑ ศาลสรรพากร ๑ ศาลชวกรรม ๑
 รวมทั้งศาลฎีกาด้วยเป็น ๑๕ ศาล กับศาล
 ฝ่ายพระราชวังบวรที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ ได้
 พิจารณาคดีทั้งปวง แต่ขึ้นอยู่แก่อธิบดีกรม
 ต่าง ๆ นั้น ให้ยกคดีเหล่านี้กับผู้พิจารณา
 ธรรมดาการในกระทรวงแต่ศาลทั้งปวง มารวม
 ยังศาลสถิตย์ยุติธรรมที่ได้ตั้งขึ้นเป็นกระทรวง
 ในญได้บังคับบัญชาเป็นแห่งเดียวกัน

มาตรา ๔ ศาลทั้งปวงซึ่งตามธรรมเนียม
 เดิมมีชื่อต่าง ๆ ตั้งที่ไว้ได้ใน มาตรา ๓ นั้น
 ให้ยกเลิกเสียคงให้แบ่งศาลทั้งปวง เป็น ศาล
 ฎีกาแพนท ๑ รับผิดชอบต่อพระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัว แด่ที่ขึ้น อยู่ใน กระทรวงยุติธรรม
 อีก ๒ แพนก คือ ศาลสถิตย์ยุติธรรม กรุงเทพฯ ๑
 แพนกหนึ่ง ศาลหัวเมือง แพนกหนึ่ง ส่วน
 ศาลหัวเมืองนั้น ให้แบ่งไปตามความใน พระ
 ธรรมนุญศาลหัวเมือง ส่วนศาลใน กรุงเทพฯ ๑
 ให้แบ่งเป็น ๕ ศาล คือ ศาลอุทธรณ์ ๑ ศาล
 พระราชอาญา ๑ ศาลแพ่ง ๑ ศาลต่างประเทศ ๑
 ศาลเบริษัท ๑ รวมเป็น ๕ ศาลเท่านั้น
 ๕ ๖ ๗ ๘ ๙
 มาตรา ๕ คดีทั้งปวง ที่ราษฎรจะทูลเกล้าฯ
 ถวายฎีกาได้ คือ ใน การกล่าวโทษ หรือ คัดค้าน
 คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ อย่าง ๑ หรือ กล่าวโทษ
 เสนาบดีเจ้ากระทรวงทั้งปวง ใน ข้อที่ เกี่ยว
 ด้วยหน้าที่ราชการ ซึ่ง ห้ามไม่ให้ฟ้องร้อง ยังโรง
 ศาลได้ อย่าง ๑ ก็ให้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา
 ใน ข้อ ความ ร้องทุกข์ นั้น

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยศาลฎีกา

มาตรา ๖ ศาลฎีกาซึ่งได้ตั้งขึ้นโดย พระ
 บรมราชา นุญาตนั้น ให้เป็น ศาลสูง สุดใน การ
 พิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง จะมีกรรมการ
 ที่คน แล้วแต่ที่ ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ
 เมื่อ กรรมการ ประชุมพร้อม กันไม่น้อยกว่า ๓ จึง
 เป็น องค์คณะ ครองคดี ซึ่งฎีกาได้ แต่ถ้าความ
 เรื่องใด มีปัญหาตามที่กฎหมาย หรือ มีข้อ

สงสัยอันใดใน กระบวน พิจารณา พิพากษา แด
 กรรมการ ศาลฎีกา เห็นสมควร ที่จะ นำ ความ ขึ้น
 กราบ บังคม ทูล พระกรุณา ขอ พระราชทาน พระ
 บรมราช วินิจฉัย ก็ให้ศาลฎีกา มีอำนาจ นำ
 ความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาได้ ก่อนพิพากษา
 คดีนั้น ๆ

มาตรา ๗ คำพิพากษา ของศาลฎีกาที่ได้
 พิพากษาเสร็จเด็ดขาดไปแล้วในคดีเรื่องใด ห้าม
 ไม่ให้คู่ความ ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ขึ้นที่ ๒ อีก

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยอำนาจศาลแผนพิพากษา

ใน ศาลสถิตย์ยุติธรรม กรุงเทพฯ ๑

มาตรา ๘ ให้ศาลอุทธรณ์ใน กระทรวง
 ยุติธรรม มีอำนาจ พิจารณา แดพิพากษาคดีได้
 ตาม ข้อ ความ ที่ ได้กำหนดไว้ ใน พระราช บัญญัติ

วิธีพิจารณา ซึ่งเกี่ยวข้องกับศาลอุทธรณ์ทุกประการ

มาตรา ๙ ผู้พิพากษา ซึ่ง จะ พิจารณา แด
 พิพากษาคดีชั้น อุทธรณ์นี้ ให้มีจำนวน ตั้งแต่
 ๒ คน ขึ้นไป จึง จะ เปน องค์คณะได้

มาตรา ๑๐ ให้ศาล พระราช อาญามีอำนาจ
 ที่ จะ พิจารณา แดพิพากษาคดีอาญาทั่วไป ตลอด
 พระราช อาณาเขตฯ ตาม ข้อ ความ ที่ ได้กำหนด
 ไว้ ใน พระราช บัญญัติ วิธีพิจารณา ซึ่ง เกี่ยว
 ด้วย ศาล พระราช อาญา ทุก ประการ

มาตรา ๑๑ ให้ศาลแพ่ง มีอำนาจพิจารณา
แต่พิพาทภาคีแพ่งทั่วไป ตลอดพระราชอาณา
เขตร์ ตามข้อความที่ได้กำหนดไว้ในพระราช
บัญญัติวิธีพิจารณา ซึ่งเกี่ยวข้องกับศาลแพ่งทุก
ประการ

มาตรา ๑๒ ให้ศาลต่างประเทศมีอำนาจ
พิจารณาแต่พิพาทภาคีทั้งปวง เมื่อคนในบังคับ
ต่างประเทศซึ่งมีสัญญาทางพระราชไมตรีพิเศษ
เป็นคู่ความ ตามข้อความที่ได้กำหนดไว้ใน
พระราชบัญญัติวิธีพิจารณา สำหรับศาลแพ่ง
แต่ศาลอาญาทุกประการ แต่ตามที่เสนาบดี
กระทรวงยุติธรรม จะกำหนดให้เป็นครั้งคราว
เฉพาะคดีนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๑๓ ผู้พิพากษาซึ่งจะพิจารณาคดี
ทั้งปวงในศาลพระราชอาญา ศาลแพ่ง ศาล
ต่างประเทศ ทั้งสามศาล ตามมาตรา ๑๑. ๑๒.
มาตรา ๑๒. ให้มีจำนวนตั้งแต่สองคนขึ้นไป
จึงจะเป็นองค์คณะ แต่ถ้านั่งพิจารณาคดีด้วย
แล้ว ให้มีอำนาจพิพากษาได้ตามพระบรมมณูญ
ศาลหัวเมืองซึ่งได้ดำทับชั้นผู้พิพากษาไว้ในการ
พิพากษาคดีทั้งปวง

มาตรา ๑๔ ให้ศาลปรีดิ์ภามอำนาจพิจารณา
พิพาทความในจังหวัดกรุงเทพ ฯ ตามที่กล่าว
ไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา ซึ่งเป็นความ
มะโนสำเว้ทุกประการ แต่มีอำนาจได้ตลอด
ความอาญาที่ศาลทิ้งหลาย ในพระบรมมณูญนี้
ชำระได้

มาตรา ๑๕ ศาลปรีดิ์ภามาจะควร มีที่ศาล
แต่กำหนดเขตร์อย่างไร ให้แล้วแต่เสนาบดี
กระทรวงยุติธรรม จะกำหนดเป็นครั้งคราว และ
ผู้พิพากษาประจำศาลปรีดิ์ภานั้น ให้มีตั้งแต่
คนหนึ่งขึ้นไปในศาลหนึ่ง ก็เป็นองค์คณะได้

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยศาลหัวเมือง

มาตรา ๑๖ พระบรมมณูญศาลหัวเมืองนี้
ให้ใช้ได้ ในหัวเมืองมณฑลกรุงเทพ ฯ แต่
ในมณฑลกรุงเก่า มณฑลจันทบุรี มณฑล
ชุมพร มณฑลนครไชยศรี มณฑลนครราชสีมา
มณฑลนครสวรรค์ มณฑลนครศรีธรรมราช
มณฑลปาจิณบุรี มณฑลพายัพ มณฑลพิษณุ
โลก มณฑลภูเก็ต มณฑลราชบุรี แต่ใน
มณฑลหรือเมืองอื่น เมื่อเสนาบดีกระทรวง
ยุติธรรม จะได้รับพระบรมราชานุญาตประกาศ
ให้ใช้

มาตรา ๓๗ นอกจาก ศาลพิเศษ ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้น เฉพาะแก่ พระราชบัญญัติ หรือ ราชการ อย่างใดใน หัวเมืองนั้น ให้มีศาลประจำ สำหรับพิจารณา คดีตาม หัวเมือง เป็น สาม ชั้น โดยลำดับ กัน ดังนี้ คือ

- ๑ ศาล มณฑล
- ๒ ศาล เมือง
- ๓ ศาล แขวง

แต่ ศาลพิเศษ ซึ่ง จะ ตั้งขึ้น ใน มณฑล เป็น ครั้ง เป็น คราว

มาตรา ๓๘ ศาล ประจำ ทั้ง สาม ชั้น นี้ จะ ควร ตั้ง ณ ที่ใด ๆ ให้เสนาบดีกระทรวง ยุติธรรม พิจารณา คดีตาม สัมควร แก่ ราชการ แล้ว กราบ บังคม ทูล พระกรุณา เมื่อได้รับ พระราชทาน พระบรม ราชานุญาต แลได้ ประกาศ แก่ มหาชน ให้ทราบ แล้ว ก็ให้ตั้งได้

มาตรา ๓๙ ศาล มณฑล ต้อง มี ผู้พิพากษา ประจำ ตำแหน่ง คณะหนึ่ง คือ อธิบดีผู้พิพากษา ศาล มณฑล กับ ผู้พิพากษาอื่น อีก รวมกันทั้งสิ้น ไม่ต่ำกว่า สอง นาย จึง จะ เป็น องค์ คณะ ที่ จะ พิจารณา แล พิจารณา คดีได้ เต็ม อำนาจศาล ศาล เมือง ก็ต้องมี ผู้พิพากษาคณะหนึ่งคือ ผู้พิพากษา ศาล เมือง กับ ผู้พิพากษาอื่น รวมกันไม่ต่ำกว่า สอง นาย จึง จะ เป็น องค์ คณะ แล พิจารณา พิจารณา คดีได้ เต็ม อำนาจศาล เมือง แต่ ศาล แขวง นั้น มีตำแหน่ง ผู้พิพากษา แต่ ศาล ตะ นาย

เมื่อ ผู้พิพากษาไม่ สามารถ จะ นั่ง พิจารณา ความให้ครบ คณะได้ เช่น ผู้พิพากษา บาง คน บวญ หรือ ลา หรือ นั่งไม่ได้ เพราะ เกี่ยว ของ กับ คดี เรื่อง นั้น เป็น ต้น ก็ให้ ผู้พิพากษา ที่ใด นั่ง พิจารณา นั้น มี อำนาจ เชิญ ข้าราชการ ชั้น ตัญญาบัตร คนใด คนหนึ่ง มา นั่ง เป็น ล่ารอง ผู้ พิจารณา เพื่อให้ครบ คณะได้ แต่การที่จะทำดังนี้ ต้อง ทำ เมื่อ เป็น การ ด่วน แล เป็น การ จำ เป็น ต้อง หมาย เหตุไว้ ใน คดี นั้น ด้วย

เมื่อ ผู้พิพากษาได้เชิญ คนอื่น มา นั่งพิจารณา คดีด้วย ตั้ง ที่ว่า มา ข้าง บน นั้น แล้ว ต้อง ให้ รายงาน เข้ามา ขอ อนุญาต ต่อ เสนาบดี กระทรวง ยุติธรรม โดยทันที แต่ใน ระหว่าง ที่ยังไม่ได้รับ ตอบ ไม่ต้อง รอ การ พิจารณาไว้คอย ถ้า ภายหลัง ได้รับ อนุญาต จาก เสนาบดี กระทรวง ยุติธรรม การ สิ่งใด ที่ ศาล ทำไป แล้ว ก็ใช้ ได้ แต่ ถ้า เสนาบดี กระทรวง ยุติธรรม ไม่ อนุญาต แล้ว คดี เรื่อง นั้น ต้อง ตั้ง ขึ้น พิจารณา ใหม่

มาตรา ๔๐ ศาล มณฑล บังคับ คดี ได้ ตาม อำนาจ ศาล ดลยต เขต มณฑล เทศาภิบาล ซึ่ง ตั้ง ศาล นั้น ศาล เมือง บังคับ คดี ตาม อำนาจ ได้ แต่ใน เขต เมือง ที่ ตั้ง ศาล แล ศาล แขวง บังคับ คดี ตาม อำนาจ ได้ แต่ใน ท้อง ที่ ซึ่ง เสนาบดี กระทรวง ยุติธรรม จะ กำหนด แขวง ให้จำ ก้าว มาก น้อย เท่าใด ก็ได้

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยอำนาจผู้พิพากษาศาลหัวเมือง

มาตรา ๒๑ ผู้พิพากษาสำหรับพิจารณาแก่พิพากษาคดีตามหัวเมือง มีตำแหน่งโดยลำดับกันเป็น ๒ ชั้น คือ

ผู้พิพากษาชั้นที่ ๑

ผู้พิพากษาชั้นที่ ๒

มาตรา ๒๒ ผู้พิพากษาชั้นที่ ๒ มีอำนาจดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่จะออกหมายหรือสั่งให้จับได้

ข้อ ๒ ที่จะบังคับส่งตัวคนไปต่างแขวง

ข้อ ๓ ที่จะออกหมายหรือมีคำสั่งให้คน

ของกลาง

ข้อ ๔ ที่จะออกหมายเรียกคู่ความ แลพยานในคดีซึ่งมีอำนาจที่จะพิจารณาได้

ข้อ ๕ ที่จะได้ส่วนคดีมีโทษหลวง

ข้อ ๖ ที่จะพิจารณาพิพากษาคดี มีโทษหลวงชั้นโทเพียงอาญาจำไม่เกินเดือนหนึ่งหรือปรับใหม่ไม่เกินสองร้อยบาท หรือโดยเด็กด้วยไม่เร็วไม่เกินยี่สิบที

ข้อ ๗ ที่จะพิจารณาพิพากษาความแพ่งซึ่งทุนทรัพย์หรือเบียดเบียนไม่เกินสองร้อยบาท

มาตรา ๒๓ ผู้พิพากษาชั้นที่ ๑ มีอำนาจดังนี้ คือ

ข้อ ๑ บรรดาอำนาจที่มีในผู้พิพากษาชั้นที่ ๒ ก็ทำได้

ข้อ ๒ ที่จะพิจารณาแก่พิพากษาคดีมีโทษหลวงที่อาญาจำไม่เกินหกเดือน หรือเบียดเบียนไม่เกินพันบาท

ข้อ ๓ ที่จะพิจารณาแก่พิพากษาความแพ่งซึ่งทุนทรัพย์หรือเบียดเบียนไม่เกินพันบาท

มาตรา ๒๔ ผู้พิพากษาจะมีอำนาจตามที่ได้ว่ามานี้ เฉพาะแต่เมื่อได้อยู่ในตำแหน่งได้บังคับคดีในศาลใด ๆ

หมวดที่ ๖

ว่าด้วยอำนาจศาลหัวเมือง

มาตรา ๒๕ ศาลแขวงมีอำนาจที่จะพิจารณาแก่พิพากษาคดีเพียงเท่าอำนาจในตำแหน่งของผู้พิพากษานั้นหรือต่ำกว่านั้น ตามแต่เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมจะกำหนดให้ไว้

มาตรา ๒๖ ศาลเมืองมีอำนาจดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ถ้าคดีที่มาถึงศาลเมืองไม่เกินอำนาจในตำแหน่งผู้พิพากษาผู้พิพากษาในศาลเมือง จะแยกกันพิจารณาแก่พิพากษาคดีที่อยู่ ในกำหนดอำนาจตำแหน่งของตนเรื่องละคนก็ได้

ข้อ ๒ ถ้าคดีที่มาถึงศาลเมืองเกินกว่าอำนาจในตำแหน่งผู้พิพากษา ก็ให้ผู้พิพากษาศาลเมืองรวมเป็นคณะพร้อมกัน มีอำนาจที่

จะพิจารณาแลพิพากษาคดี โดยกำหนด ดังนี้ คือ

ประการ ๑ ความแพ่ง ทูททรัพย์ ไม่เกิน ห้าหมื่น บาท

ประการ ๒ ความ มีโทษ หดง โดยกำหนด โทษ เหล่านี้ คือ

ฐาน ๑ จำไม่เกิน สิบปี

ฐาน ๒ เขียนไม่เกิน สามสิบที่

ฐาน ๓ ปรับไม่เกิน ห้าหมื่น บาท

มาตรา ๒๗ ศาล มณฑล มี อำนาจ ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่จะ พิจารณาพิพากษา คดีทั้งปวงได้ ทุก บท กฎหมาย

ข้อ ๒ ที่จะ พิจารณาพิพากษา ความ อุทธรณ์ ศาล ต่ำ ใน มณฑล นั้น ตามที่ เสนอบัดั กระทรวง ยุติธรรม จะ กำหนดให้

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยข้าหลวงพิเศษ

มาตรา ๒๘ ข้าหลวง พิเศษ จัด การ ศาล ยุติธรรม ใน หัว เมือง นั้น คือ

๑ ผู้ที่ ได้ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้ เป็น ข้าหลวง พิเศษ

๒ ผู้เป็น ต้นแห่ง ข้าหลวง สำเร็จ ราชการ มณฑล

๓ ผู้ว่า ราชการ เมือง ที่ เสนอบัดั กระทรวงมหาดไทย มี อำนาจ ตั้งได้ ใน มณฑล ละคน หนึ่ง

ข้าหลวงพิเศษที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ตั้ง นั้น มี อำนาจ ทุก หัว เมือง

ข้าหลวง พิเศษ ที่ เป็น เทศาภิบาล แล ที่ เป็น

ผู้ว่า ราชการ เมือง มี อำนาจ เฉพาะ แค ใน มณฑล นั้น

มาตรา ๒๙ ข้าหลวง พิเศษ ทั้ง ๓ อย่าง ตามใน

มาตรา ๒๘ นั้น มี อำนาจ พิจารณา แล พิจารณา

ความ ได้ ทุก ชนิด แล ข้าหลวง พิเศษ ที่ ทรง พระ

กรุณาโปรดตั้ง มี อำนาจ พิจารณา แล พิจารณา

ความ ได้ ใน ทุก หัว เมือง แต่ ข้าหลวง พิเศษ ที่

เป็น เทศาภิบาล แล ที่ เป็น ผู้ว่า ราชการ เมือง มี

อำนาจ พิจารณา แล พิจารณา ความ ได้ เฉพาะ ใน

มณฑล นั้น

เมื่อ ข้าหลวงพิเศษ ผู้ใด ผู้หนึ่ง ตั้ง ที่ กล่าวมา

แล้ว ได้ พิจารณา คดี เรื่อง หนึ่ง เรื่อง ใด ไป

คู่ ความ อุทธรณ์ ไม่ได้ ต้อง ทูลเกล้าฯ ถวาย

ฎีกา ที่ เดียว

หมวดที่ ๘

ว่าด้วยอำนาจบังคับบัญชา

มาตรา ๓๐ ผู้พิพากษา ซึ่ง เป็น อธิบดี หรือ

เป็น ประธานใน ศาลใด เป็น ผู้รับ ผิด ชอบ ที่

จะ รักษา บรรดา การ ใน ศาล นั้น ให้ เรียบ ร้อย

ถูกต้อง ตาม แบบ แบบ แล มี อำนาจ ที่จะ ตั้ง จะ

ปลด เบียด ยน แล บังคับ บัญชา พนักงาน ใน ศาล

นั้น ได้ ทุก ตำแหน่ง

มาตรา ๓๑ ผู้พิพากษาที่เป็นผู้รับผิดชอบ
ตั้งที่ได้กล่าวมาในมาตรา ๓๐ มีหน้าที่ดังนี้ อีกคือ

ข้อ ๑ ที่ตรวจตราคดีเคอให้การในศาล
ที่อยู่บังคับเป็นไปโดยเรียบร้อย

ข้อ ๒ เป็นที่หาฤๅความขัดข้องของผู้
พิพากษาอื่น

ข้อ ๓ ที่จะเรียกรายงานการคดี แต่การ
ศาลที่อยู่บังคับ

ข้อ ๔ ที่จะปรึกษาหาฤๅด้วยเจ้าหน้าที่
อื่น ๆ ในการที่จะจัดตั้งรักษาการศาลให้
เรียบร้อย

ข้อ ๕ ที่จะทำรายงานการคดีส่งมาตาม
ระเบียบ

มาตรา ๓๒ ข้าหลวงพิเศษจัดการศาลหัวเมือง
มีอำนาจบังคับผู้พิพากษาในหัวเมือง เรื่อง การ
จัดศาล แต่การพิจารณาพิพากษาคดี เมื่อผู้
พิพากษาเห็นสมควรแล้ว มีอำนาจขอให้
ข้าหลวงพิเศษออกคำสั่งนั้น เป็นตายดักษณ
อักษร เช่น ชื่อข้าหลวงพิเศษนั้น ๆ ได้

คำสั่งของข้าหลวงพิเศษซึ่งที่ได้กล่าวมาแล้ว
นั้น ให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจ
ยกถอนได้

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยอัยการ

มาตรา ๓๓ ให้มีอัยการไว้สำหรับเป็น ทนาย
แผ่นดิน แทนรัฐบาลในศาลทั้งปวง กรมอัยการ
ในกรุงเทพมหานคร ให้ชั้นอยู่ในกระทรวง
ยุติธรรม อัยการหัวเมืองให้ชั้นอยู่ในกระทรวง

เจ้าหน้าที่ซึ่งรักษาราชการ เมือง แด มณฑล นั้น

มาตรา ๓๔ วิธีตั้งพนักงาน อัยการ นั้น ใน
กรุงเทพมหานคร ตำแหน่งเจ้ากรม แด ปลัด
กรม อัยการตั้งโดยพระบรมราชานุญาต พนักงาน
อัยการในกรุงเทพฯ เจ้ากรม อัยการ เป็นผู้จัด
ตั้งโดยได้รับอนุมัติของเสนาบดี กระทรวง
ยุติธรรม พนักงานอัยการในหัวเมืองต่าง ๆ
นั้น เสนาบดีเจ้ากระทรวงที่รักษาราชการ เมือง
ตั้งยกบัตร มณฑล แด ยกบัตร เมือง ข้าหลวง
สำเร็จราชการ มณฑล จัดตั้งตำแหน่ง พนักงาน
อัยการที่รอง แด ยกบัตร ดัง มา

มาตรา ๓๕ อัยการ มีหน้าที่รับว่าคดีใน
ประเภทต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในคดีแพ่ง เรื่องหนึ่ง เรื่องใดซึ่งเกี่ยว
กับรัฐบาล

ข้อ ๒ ในคดีแพ่งแลอาญา ซึ่งข้าราชการ
ต้องถูกฟ้องในเรื่อง การที่ได้ทำไป ในหน้าที่ซึ่ง
เห็นสมควรที่ อัยการ จะว่าต่าง ข้าราชการ นั้น

ข้อ ๓ เป็นโจทก์ในคดีอาญามีโทษ หดวง

ข้อ ๔ ในคดีอาญาที่มีโทษ เมื่ออัยการ
เห็นควร จะรวมเป็นโจทก์ด้วยก็ได้ หรือเมื่อ
โจทก์ละทิ้งคดีเสีย อัยการ มีอำนาจที่จะเป็น
โจทก์ได้เอง

ข้อ ๕ ในคดีที่ศาลได้ส่งลงมาให้ฟ้อง
ยังศาลสูง อัยการ มีอำนาจที่จะสั่งให้ศาล
ได้ส่งลง ฟังพยานต่อไปอีกได้ หรือ อัยการ จะสั่ง
ให้ศาลได้ส่งพิจารณาพิพากษาเสียเอง ตาม
อำนาจมาก แด น้อยของศาลได้ส่งลงนั้นก็ได้

ข้อ ๖ ในคดีที่ราษฎรผู้หนึ่งผู้ใด จะฟ้องคดีนั้นเองไม่ได้ โดยกฎหมายห้าม อัยการมีอำนาจรับตรวจข้อความนั้นแล้ว เป็นโจทก์ได้

ข้อ ๗ อัยการ มีอำนาจที่จะถอนฟ้องคดีที่อัยการเป็นโจทก์ หรือจะไม่ฟ้องคดีที่ศาลได้ส่งลงให้ฟ้องก็ได้ แต่อัยการต้องแจ้งความนั้นไว้ให้ศาลทราบ

มาตรา ๓๖ กองกระทรวงแลดำรงภูธรจะมีอำนาจเป็นโจทก์ในศาลได้เพียงไร ในคดีอาญา ให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจออกกฎข้อบังคับ

มาตรา ๓๗ ถ้ากระทรวงหนึ่ง กระทรวงใดจะตั้งเจ้าพนักงานไปว่าความ ให้มีตราส่งมายังกระทรวงยุติธรรม เพื่อจะได้ส่งไปยังศาลแล้วให้ถือว่าเจ้าพนักงานผู้นั้น มีอำนาจเหมือนอัยการใน ความเรื่องนั้น

ว่าด้วย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง

รัตนโกสินทร ศก ๑๙๓๗

หมวดที่ ๑

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง รัตนโกสินทร ศก ๑๙๓๗

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้ในโรงศาลทั้งปวงทั่วไปตลอดพระราชอาณาเขตร์ ยก

เว้นไว้แต่ในศาลพิเศษ ซึ่งมีข้อบังคับสำหรับศาลนั้นไว้แล้ว แต่ในศาลที่มีธรรมเนียมในศาลมาใช้เป็นกฎหมายอยู่จะไม่ใช่ตามกพิจารณานี้ก็ได

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยอำนาจศาล

มาตรา ๓ คดีที่ได้พิพากษาเด็ดขาดแล้วห้ามไม่ให้มา รื้อ ร้อง ฟ้อง กันอีก

มาตรา ๔ ผู้ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ของผู้พิพากษา มีข้อห้ามไม่ให้กระทำการนั้นเป็นอันขาด ในข้อที่กล่าวต่อไปนี้ คือ

- ๑ ถ้าผู้พิพากษานั้นเป็นสามี ผด ประโยชน์ที่ใดที่เสียเกี่ยวของ อยู่ในคดีนั้นด้วยก็ดี
- ๒ หรือถ้าเป็นญาติของคู่ความฝ่ายใด ๆ โดยทางสายโลหิตสืบตระกูลต่อกัน หรือโดยทางเป็นลูกพี่ลูกน้อง นับได้เพียงภายใน ๓ ชั้นก็ดี หรือเป็นวงษ์วารเกี่ยวพันกันโดยทางแต่งงาน นับได้เพียง ๒ ชั้นก็ดี

๓ หรือถ้าเป็นผู้ที่ใดเบียดเบียน พยานโดยที่ใดรู้ได้เห็น หรือโดยเป็นผู้อำนวยการพิเศษที่เกี่ยวข้อง ในคดีนั้นก็ดี ในข้อหนึ่งข้อใดเหล่านี้ต้องห้ามไม่ให้เป็นผู้พิพากษาในคดีนั้นเป็นอันขาด

มาตรา ๕ เมื่อโจทก์จำเลยมาถึงศาลพร้อมกันใดเมื่อใด ให้ผู้พิพากษามีอำนาจว่ากล่าวเปรียบเทียบให้คู่ความปรานีปรานคมยอมกันได้

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยลักษณะ พ้อง ความ

มาตรา ๖ การที่จะ พ้อง ความ ให้ พ้อง ณศาล ตาม ชั้น ที่ สัม ควร แก่รูป ความ ซึ่ง มีอำนาจ ตาม พระธรรมนูญ แด พระ ราช กำหนด กฎหมาย พ้องจะ พิจารณา ความ เรื่อง นั้น ได้

มาตรา ๗ คดี เรื่อง ทรพัย ซึ่ง พัง เค็ดขึ้นจาก ที่ ไม่ ได้ หรือ ที่ เกี่ยว แก่ ทรพัย นั้น ประการหนึ่ง คดี เรื่อง ทรพัย อื่น พัง เค็ดขึ้น จาก ที่ ได้ ประการหนึ่ง ให้ โจทย์ พ้อง ในศาลที่ ทรพัย เหล่านั้น อยู่ ในเขต อำนาจ หรือ ใน ศาล ที่ จำเลย ตั้ง ทำมาหากิน อยู่ก็ได้

การ ที่จะ พ้อง ศาล ไหน นั้น ตามธรรมดา แล้ว ให้ พ้อง ใน ศาล ที่ ทรพัย อยู่ ใน เขต อำนาจ ถ้า จะ พ้อง ในศาล ที่ จำเลย ตั้ง บ้านเรือน อยู่ แล้ว คงแสดง ให้ ศาล นั้น เห็น ว่า เป็น การ สอดกแก่ การ พิจารณา ก่อน เมื่อ ศาล เห็น สัมควร จึง ให้ มีอำนาจ อนุญาต ให้ พ้อง ได้

มาตรา ๘ ถ้า ทรพัย สัมบัต พัสตุดังว่า ไว้ ใน มาตรา ๖ อยู่ ใน ที่ เหลือมตัว ไม่ แน่ชัดว่า อยู่ ใน ที่ ซึ่ง ที่ เขต อำนาจ ศาล นั้น หรือ ศาล อื่น ซึ่ง เขต อยู่ คู่กัน เมื่อ ศาล ได้ พิจารณา เห็น ข้อ สงสัย มี อยู่จริง เช่น นี้แล้ว ก็ ให้ จดหมาย เหตุ ลง ไว้ แด พิจารณา คดี นั้น ได้ ต่อไป เหมือน กับ ที่ เหล่า นั้น อยู่ ใน เขต อำนาจ ของ ศาล นั้น แล ข้อ สงสัย เช่น นี้ ว่า จำเลย จะ เคา เปะ เหตุ อุทธรณ์ ว่า สัมบัต พัสตุดังว่า นั้น ไม่

ได้อยู่ ใน เขต อำนาจ ของ ศาล ที่ พิจารณา ความ เมื่อ ศาล อุทธรณ์ ได้ ตรวจ เห็น ข้อ สงสัย ของ ศาล เดิม สัมควร แล้ว ก็ ย่า ให้ พ้อง เป็น กทธรณ์ ใน ข้อ นั้น

มาตรา ๘ ความ พัง นั้น เกิด แต่ สรรพเหตุ อย่าง อื่น นอกจาก ที่ ว่า มา แล้ว นั้น ให้ พ้อง ใน ศาล ต่าง ๆ ดังนี้ คือ

๑ เกิด มุด คดี ใน เขต ใด ให้ พ้อง ใน เขต นั้น

๒ จำเลย ตั้ง ทำมาหากิน อยู่ แห่ง ใด ให้ พ้อง ใน ศาล สำหรับ เขต นั้น

ศาล มีอำนาจ จะ ตั้ง ให้ พ้อง ใน ศาล ตาม ข้อ ๑ หรือ ข้อ ๒ ได้ แล แต่ จะ เห็น สัมควร แก่ การ พิจารณา เว้น ไว้ แต่ ถ้า โจทย์ จะ ขอ พ้อง ตาม ข้อ ๑ ให้ ได้ แล ก็ ให้ ศาล ยอม ให้ พ้อง ได้ เมื่อ โจทย์ นั้น แสดง ให้ ศาล เห็น ว่า จำเลย มี ทรพัย อยู่ ใน เขต ของ ศาล นั้น

มาตรา ๑๐ ใน คดี ที่ พ้อง เรียก ดินใหม่ ใน การ ที่ ได้ ประทษุ รุ้ย ค้อ บุคคล กัด ค้อ ทรพัย เค็ดขึ้น ที่ ได้ กัด ถ้า ได้ ประทษุ รุ้ย ค้อ กัน ใน เขต ศาล นี้ แล ผู้ กัด คง ย่า ได้ ประทษุ รุ้ย ค้อ กัน ทำมาหากิน อยู่ ใน เขต ศาล อื่น ศาล นี้ ให้ โจทย์ สัม พ้อง ใน ศาล นี้ แล ถ้า ศาล นี้ เห็น ว่า ศาล อื่น นั้น จะ

มาตรา ๑๑ ถ้า สัมบัต พัสตุดังว่า ไว้ ไม่ พัง จะ ให้ เค็ดขึ้น ที่ ให้อยู่ ใน ท้อง ที่ อื่น เดียว กัน แต่ ถ้า

เกี่ยว อยู่ใน เขตอำนาจศาลนั้นบ้าง ศาลนี้บ้าง
โจทก์จะฟ้องในศาลใด ซึ่ง มี สัมบัติ พัดตุที่
ได้มา อยู่ใน เขตอำนาจศาล แม้แต่ส่วน
หนึ่ง ก็ว่า ความ ได้ ทั้ง เรื่อง

มาตรา ๖๒ ข้อความที่ได้ความแล้วในหมวดนี้
ด้วยเรื่อง จะ ให้ โจทก์ฟ้อง ณ ศาลใด แต่ศาล
ใดควรรับฟ้องของโจทก์ในวันนั้น ให้เข้าใจ
เสียว่า เป็นการใน ระหว่าง โจทก์กับศาล ในชั้น
หมายเรียกจำเลยครั้งแรก ส่วน การ ภาย
หลัง นั้น ให้จำเลย มีอำนาจ มีคำร้อง ขอต่อศาล
ซึ่ง ให้เปลี่ยนที่พิจารณาคดีนั้นได้ แต่จำเลย
ต้อง ชี้แจง เหตุ ให้ ชัดเจนในคำ ร้อง ของ จำเลย
เมื่อศาลเห็นว่าถ้าจะยื่นชำระไปเองแล้ว คู่ความ
จะ ไม่ได้ รับความ ยุติธรรม ก็ให้ศาล นั้นมี
อำนาจโอนคดีนั้น ไปยัง ศาลอื่น ที่จะชำระให้เป็น
ยุติธรรมได้

มาตรา ๑๓ ถ้าคู่ความฝ่ายใดมีเหตุ รัง เกียด
ผู้พิพากษา ในศาล ที่จะ เป็น ความ กั้น ซึ่ง ศาล
นั้น มีผู้พิพากษาแต่คนเดียวแล้ว ให้คู่ความ มี
อำนาจ ทำคำ ไป ร้อง ยื่นศาล ที่ สูง กว่าศาลนั้นตาม
ระเบียบ พิจารณานุญาต คู่ความ ต้อง อธิบาย
เหตุ โดย พิสดาร ซึ่ง พ้อง ด้วย ข้อห้ามขอใดข้อหนึ่ง
ขอ มาตรา ๕ หรือเหตุ ร้าย สำคัญ อย่างอื่น ซึ่ง
จะให้ศาล สูง เห็น ว่า โดย ธรรมดาว่า คู่ความ
ผู้นั้น จะ ไม่ได้ รับ ความ ยุติธรรม เลย ใน ศาล นั้น
ก็ให้ศาล สูง มีอำนาจสั่งให้ โอน ความ ไปยังศาล

อื่น หรือ โอน ความ ให้ผู้ พิพากษา คนอื่น เป็นเจ้า
หน้าที่ชำระได้ แต่คำร้อง อย่าง นี้ คู่ความ ต้อง
ร้องเสียโดยเร็วใน ก่อนวัน นัด พิจารณา ถ้าพ้น
นั้น ไปร้อง ไม่ได้ แต่เมื่อศาลสูง ได้ มีคำสั่ง
อย่างไรแล้ว เป็น ที่สุด เพียง นั้น ยุติธรรม
ฎีกาไม่ได้

ในเวลาที่มีคู่ความ มีคำร้อง ไปศาลสูง ดังนี้
ศาลเดิมไม่จำเป็นต้องหยุด การ พิจารณา เว้น
ไว้แต่จะ ได้รับคำสั่ง จากศาลสูง

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยวิธีพิจารณาความ มะโนสาร

มาตรา ๑๔ บรรดาความ ซึ่งโจทก์ ร้อง ขอให้
ศาลบังคับ ในคดีอื่น เกี่ยวกับทรัพย์สินของหรือ
สมบัติพัสดุ อย่างอื่น หรือ สิ่งอื่นใดอัน เป็น
ข้อวิวาทในคดีอื่น นั้น มีกำหนดทุน ทรัพย์ หรือ เงิน
หรือ ราคาที่โจทก์ ร้องขอไม่เกิน กว่าสองร้อยบาท
หรือมี โทษจำคุก ไม่เกิน กว่าหกเดือน จัดว่า
เป็น ความ มะโนสาร

เว้นแต่คดี เรื่อง ที่ดิน ถึง จะฟ้อง ค่าเล็กน้อย
เท่าไร ก็ไม่นับเข้าเป็น ความ มะโนสาร นอก
จาก เป็น คดีฟ้อง เรียกค่าเช่า ซึ่ง ไม่เกิน กว่า
สองร้อยบาท หรือฟ้อง ได้ผู้เช่าออกจากที่เช่า
อัน มีราคาเช่า ไม่เกิน เด็ดหนึ่ง สองร้อยบาท

คดีฟ้อง จำเลย หลาย คน เรียก ทุน ทรัพย์ หรือ
ปรับใหม่จำเลย รายกับจำเลย คนหนึ่งไม่ เกินสอง
ร้อยบาท หรือมี โทษ คนหนึ่ง ไม่เกิน หกเดือน

เมื่อรวมจำเลยหลายคน เข้าเป็นจำนวน ทุณทรัพย์
มากกว่าสองร้อยบาทก็ดี ให้ถือเอาทุน
ทรัพย์ หรือโทษตามรายตัวจำเลยนั้นเป็นประมาณ
คง นับว่า เป็น ความ มะโนสำเร่ เหมือน กัน

บรรดาความ มะโนสำเร่ ทั้ง หลาย นั้น ให้
ศาล พิจารณารวบรวมคดี ให้สั้น เข้า ตามวิธี ที่กล่าว
ไว้ใน หมวดนี้

มาตรา ๑๕ วิธีฟ้อง ความ มะโนสำเร่ นั้น
โจทก์จะ เขียน ฟ้องมา ยื่นต่อศาล เหมือนฟ้องความ
สามัญ หรือโจทก์จะมาให้ถ้อยคำต่าง ฟ้องต่อ
ศาล อย่างใด อย่างหนึ่ง ก็ได้

ถ้าโจทก์ มา ให้ถ้อยคำต่าง ฟ้อง ก็ได้ ให้
ผู้พิพากษา จด ข้อความ ที่ โจทก์ ฟ้อง ไว้แต่ ข้อใจ
ความ โดยสังเขป แล้วให้ โจทก์ ลงลายมือ
ไว้เป็น สำคัญ ความ มะโนสำเร่ ทั้ง หลายนี้
เมื่อศาล ได้รับฟ้อง แล้ว ก็ให้ศาล ออก
หมาย ไปยัง จำเลย ให้จำเลย มาแก้ คดีที่ เดียว

มาตรา ๑๖ หมายเรียกจำเลยนั้น ให้
กระทำ โดยหลัก ตาม ดังนี้

๑ ให้แจ้ง เนื้อความ ที่ฟ้อง ให้แก่ จำนวน
ทรัพย์ ซึ่ง โจทก์ ขอให้เรียก จาก จำเลย ให้จำเลย
ทราบ

๒ ให้ตั้งชื่อผู้พิพากษา แด่ ประทับตราศาล
เป็น สำคัญ

๓ หมายนั้น ให้ส่ง ไป ให้จำเลย ทราบแล้ว
มอบ สำเนา หมาย ให้จำเลยไว้

มาตรา ๑๗ เมื่อจำเลยได้ทราบ หมายแล้ว
ถึงวันนัดจำเลยต้อง มาเองหรือต้อง แต่งทนายไว้
ความ ให้มาแก้คดีต่อศาล ในวันกำหนด จำเลย
จะเขียนคำให้การมา ยื่นต่อศาล เหมือนคำให้การ
ในความสามัญ หรือจำเลย จะมาให้การ
ต่อศาล ด้วยปากก็ได้

ถ้าจำเลย มาให้การ ด้วยปาก ก็ได้ ให้
ผู้พิพากษา จด ข้อความ ที่ให้การไว้แต่ ข้อใจความ
โดยสังเขปแล้ว ให้จำเลย ลงลายมือไว้
เป็น สำคัญ

การพิพากษาความ มะโนสำเร่ นั้น ผู้พิพากษา
ไม่จำเป็นต้อง เขียนคำพิพากษาโดยพิสดาร ให้
ผู้พิพากษา มีอำนาจ กล่าวตัดสิน ด้วยปากก็ได้
เมื่อได้กล่าวตัดสิน ประการใดแล้ว จึง จด
บรรทัด ข้อที่ตัดสิน บังคับไว้แต่ ข้อใจความ

มาตรา ๑๘ ลักษณะ พิจารณาความ มะโนสำเร่
ผิดกับ ความสามัญ เพียงเท่านี้ นอกจาก ข้อ
ความ ในลักษณะ พิจารณาความสามัญ ต่อไปใน
พระราชบัญญัติ นี้บทใด ที่ไม่ขัดขวาง ต่อ
กันก็ให้ใช้ได้ เป็น อย่าง เดียว กัน ทุก ประการ

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยวิธีพิจารณาความสามัญ

มาตรา ๑๙ ถ้าโจทก์ฟ้อง ความแพ่งในคดี
เกี่ยวด้วยสิ่งของ หรือสมบัติ อย่างอื่น อันมี
ทุนทรัพย์เกินกว่าสองร้อยบาทขึ้นไป หรือ
เกี่ยวเนื่องด้วยคดีอันมีมูลเหตุ หรือสาขา

เหตุใน ข้อ ๑๑๓ คือเงิน หรือ ราคา
เงิน เกินกว่าสองร้อยบาทขึ้นไป หรือ เพื่อจะ
เรียกคืนใหม่ เกินกว่าสองร้อยบาทขึ้นไป หรือ
เรื่องที่ ดิน ทั้ง หดหาย ให้ทำ เรื่อง รวบรวม ขึ้น ต่อ
ศาล เปน ฟ้อง แต่ให้ศาล เขียน หมายถึง
จำเลย แลส่ง เรื่อง รวบรวม ไป ยัง จำเลย

มาตรา ๒๐ เมื่อจำเลยได้ทราบหมายแล
คดี โจทก์กล่าวหาแล้ว ห้ามมิให้จำเลยมีคำ
คัดฟ้อง ให้ทำ คำให้การ มาขึ้น ต่อศาล ภายใน
แปดวัน ถ้าแม้จำเลยจะมี ข้อความ คัดฟ้อง
ประการใด จำเลยจะ กล่าวใน คำให้การ ก็ได้
หนึ่ง เรื่อง รวบรวมขึ้น ต่อศาล ก็ได้ คำให้การ
ที่จำเลยทำขึ้น ต่อศาล ก็ได้ ให้ยื่นไว้ต่อศาล
ฉบับหนึ่ง แต่ให้ โจทก์จำเลยคัดค้านคำสั่งต่อศาล
พอที่จะสั่งให้ โจทก์จำเลยคน ละ ฉบับ ทั้ง กัน

มาตรา ๒๑ การที่ ศาลจะ ทอดโฉนด บัตร
หมายอย่างใด ๆ ถึง จำเลยนั้น จำเลย หดหาย
คนให้หมายเรียงตัว

มาตรา ๒๒ ถ้าจำเลย เป็น บริษัท ที่ได้จัด
ทะเบียน เป็น บุคคลใน กฎหมาย ให้ฟ้อง เรียก
ชื่อ บริษัทนั้น เป็น จำเลย ให้ส่ง หมาย หน้าที่
ทำการ ของ บริษัทนั้น ซึ่ง อยู่ใน เขตอำนาจ
ของศาล หมายนี้เมื่อได้แจ้งแก่ผู้ อำนวยการ
หรือผู้จัดการ ของ บริษัทใน ที่นั้น แล้ว ก็ให้
ฟัง เหมือน กับได้ หมาย เรียก จำเลย แล้ว

มาตรา ๒๓ ถ้าจำเลย เป็นพวก เข้า หุ้นส่วน
หลาย คน รวมกัน แต่หาได้ จัด ทะเบียน เป็นบุคคล
ตาม กฎหมายไม่ ให้ฟ้อง เรียก ชื่อ พวก หุ้น
ส่วน เหล่า นั้น ทุกคน หรือ คนใด คน หนึ่ง ก็ได้
ถ้า หุ้น ส่วน นั้น มี นาม สมญา หรือ ยี่ห้อ สำหรับ
การ นั้น โจทก์จะ ฟ้อง เรียก ใน นาม สมญา
หรือ ยี่ห้อ ของ หุ้น ส่วน นั้น ก็ได้ ให้ศาล ทอด
หมาย ไปยัง ที่ ทำ การของ หุ้น ส่วน นั้น สั่งให้ แก่ผู้
หนึ่ง ผู้ใด ซึ่ง พอจะ รู้ ได้ว่า เป็น ผู้จัดการ ของ
หุ้น ส่วน นั้น

มาตรา ๒๔ เมื่อโจทก์ได้ร้อง ฟ้อง คัดค้าน
แล้ว ภาย หลัง เกิด เหตุ การที่ เกี่ยว ของ กับ
คดี นั้น ขึ้น อีก โจทก์ หรือ จำเลย จะ ทำ คำ
แจ้ง เหตุ การ นั้น มาขึ้น ต่อ ศาล เปน คดี เพิ่ม
เติม ฟ้อง หรือ คำให้การ เมื่อได้รับ อนุญาต
ของ ศาล แล้ว ก็ได้ ตาม แต่ รูป ความ จะ ควร
ให้รับไว้ หรือ ไม่ ใน เวลาใด เวลา หนึ่ง ใน ระหว่าง
คดี ยัง ค้าง พิจารณา อยู่ แต่ ศาล จะ ทำ คำสั่ง
ให้ โจทก์ หรือ จำเลย สืบ พยาน ประ กอบ กับ เหตุ
การ ที่ เกิด ขึ้น ใหม่ ได้ สุด แต่ จะ เห็น เปน
ยุติธรรม หรือ ศาล จะ ทำ คำสั่ง ให้ โจทก์ หรือ
จำเลย มีโอกาส ต่อสู้ คัดค้าน คำ แจ้ง เหตุ การ ที่
เกิด ขึ้น ใหม่ นั้น ก็ได้

มาตรา ๒๕ ใน เวลา ที่ จำเลย จะ ทำ คำให้

การยื่นต่อศาลนั้น ถ้าจำเลยจะฟ้องแย้ง
รวมมาในคำให้การก็ได้ แต่จำเลยต้องเสีย
ค่าธรรมเนียมศาล ตามทุนทรัพย์ที่ฟ้องแย้ง
มากหรือน้อย เหมือนกับเป็นฟ้องคดีอีกเรื่อง
หนึ่ง ฝ่ายโจทก์ต้องทำคำแก้ฟ้องแย้งของ
จำเลยมาส่งต่อศาลภายในกำหนดแปดวัน หรือ
กว่านั้น แล้วแต่ศาลจะกำหนดเวลาให้ตาม
สมควร

ในคดีชนิดนี้ ศาลจะพิจารณาฟ้องเดิม
กับฟ้องแย้งรวมจำนวนเดียวกัน หรือจะแยก
จำนวนพิจารณาคราวละเรื่องก็ได้ แล้วแต่
ศาลจะเห็นสมควร อย่างไรก็ดีเป็นการสะดวก

อนึ่ง ถ้าข้อความที่จำเลยฟ้องแย้งนั้น เป็น
ความเรื่องอื่น ไม่เกี่ยวเป็นเรื่องเดียวกันกับ
คดีที่โจทก์ฟ้อง แต่ไม่ควรเป็นฟ้องแย้งใน
คดีนั้นแล้ว ก็ให้ศาลมีอำนาจบังคับให้จำเลย
เขียนฟ้องยื่นใหม่ เป็นคดีอีกจำนวนหนึ่งต่างหาก

มาตรา ๒๖ เมื่อศาลได้รับคำหาคำให้การ
เสร็จแล้ว ไม่จำเป็นต้องชี้ต้องสถานที่ในคดีทุก
เรื่อง เว้นไว้แต่คดีบางเรื่องที่คู่ความได้ร้อง
ขอให้ทำดังนี้ หรือเป็นคดีที่ขอหาคำให้
การยุ่งยาก ศาลเห็นประโยชน์ว่า ถ้าชี้ต้อง
สถานที่แล้ว จะเป็นทางสะดวกแก่การพิจารณา
ก็ให้ชี้ต้องสถานที่

มาตรา ๒๗ วิธีชี้ต้องสถานที่นั้นคือ ให้
คดีข้อใจความในคดีที่จะกระทำ โจทก์หรือ
จำเลยแพ้ชนะความส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือ
ทั้งหมดลงไว้ คือข้อที่โจทก์อ้างแต่ข้อที่
จำเลยแก้หรือจำเลยรับเทียบกันคู่ข้อเหล่านี้
เรียกว่าประเด็น ประเด็นอันใดซึ่งเป็นข้อ
ความเถียงกันแล้ว ก็ให้คู่ความนำสืบตาม
ข้อที่เถียงกันนั้น

ถ้ามีข้อเถียงกัน ด้วยบทกฎหมายของ
ประเทศสยาม จะเอาเป็นประเด็นหรือใน
ข้อชี้ต้องสถานที่ด้วยก็ได้ แต่ไม่ต้องนำสืบ
พยาน ถ้าเป็นประเด็นเถียงกันด้วยข้อ
กฎหมายต่างประเทศ หรือชนบธรรมเนียม
ลักษณะสำเนาจารีตต่าง ๆ อย่างอื่น ๆ ต้องให้นำ
พยานสืบได้

การกะประเด็นชี้ต้องสถานที่ ถ้าคู่ความ
ทั้งสองฝ่ายตกลงกันเองแล้ว ผู้พิพากษา
เห็นสมควรเป็นประเด็นได้ ก็ให้เอาประเด็น
ที่คู่ความตกลงกันเองนั้นลงในคำชี้ต้องสถานที่

การที่จะเขียนคำพิพากษาคดีที่ได้ชี้ต้อง
สถานที่กะข้อประเด็นไว้ นั้น ถ้าสามารถจะทำ
ได้ก็ให้ผู้พิพากษาเพียรตัดสินใจตามข้อประเด็น
เป็นข้อ ๆ ทุกข้อไป ในที่สุดจึงให้ลงข้อ
บังคับตัดสิน

มาตรา ๒๘ เมื่อจำเลยได้ยื่นคำให้การ
ต่อศาลแล้ว หรือเมื่อศาลได้ชี้ตั้งสถานที่
แล้ว ก่อนที่จะนัดพิจารณาชั้นสืบพยาน ต้อง
ให้เวลาดำเนินคดีแก่โจทก์จำเลย สำหรับเตรียมการ
คดีอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าสิบวัน จึงให้ศาล
ออกหมายนัดพิจารณา เว้นแต่ถ้าศาลเห็น
สมควร หรือจำเป็นในคดีบางเรื่อง ที่คู่ความ
ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ขอให้ศาลพิจารณาโดยเร็ว
ภายในสิบวันเข้ามา ก็ให้ศาลมีอำนาจนัด
พิจารณาภายในกำหนดนี้ได้

มาตรา ๒๙ วิธีที่ศาลจะนัดหมายให้คู่
ความมาศาลนั้น ถ้าคู่ความอยู่ในศาลแล้ว
ให้ศาลมีอำนาจนัดคู่ความด้วยปาก แล้วจุด
หมายบรรทัดไว้ก็ได้ ถ้าคู่ความมิได้อยู่ในศาล
ก็ให้ศาลออกหมายนัดแจ้งกำหนดวันที่จะต้อง
การพิจารณาไปให้คู่ความทราบ ถ้าคู่ความ
ได้รับหมายของศาลทราบแล้ว ให้คู่ความ
ผู้ได้รับหมายนั้น ลงชื่อในใบรับที่ติดอยู่กับ
หมายนั้น มอบให้ผู้ส่งหมายนำกลับมาส่ง
ต่อศาล ถ้าแต่คู่ความผู้รับหมายลงชื่อไม่
ได้ หรือไม่ลงชื่อในใบรับหมายก็ให้ผู้ส่ง
หมายจดรายงานวันเวลาดำเนินคดี เหตุการณ์ใน
การที่ได้ส่งหมายนั้นลงในใบรับหมายเองแล้ว
นำใบรับหมายนั้นมาส่งต่อศาล

มาตรา ๓๐ ถ้าในฟ้องคดีในคำให้การคดี
ในคำมีคำใด ๆ ก็คดี ได้กล่าวอ้างถึงหลัก
ถกกัน เป็นหนังสือสำคัญต่าง ๆ อย่างหนึ่ง
อย่างใดแล้ว ต้องคัดสำเนาหนังสือสำคัญ
ต่าง ๆ ที่อ้างนั้นติดไปกับฟ้องหรือคำให้การ
หรือคำมีคำที่กล่าวอ้างนั้น ส่วนต้นฉบับนั้น
ถ้าพอจะนำมาได้ ต้องนำมาไว้ให้ศาลตรวจ
ดูด้วย เว้นแต่ถ้าจะส่งต้นฉบับไม่ได้ด้วย
เหตุใดเหตุหนึ่ง ก็ให้ชี้แจงเหตุที่ขัดข้องนั้น
แต่ส่งสำเนาแทน อนึ่งถ้าคู่ความจะอ้าง
หนังสือสำคัญแต่หลักถกกันใด ๆ ภายหลังฟ้อง
หรือภายหลังให้การ เพื่อให้เป็นพยานใน
วันพิจารณาชั้นสืบพยานนั้น ให้ผู้อ้างคัดสำเนาหนังสือ
สำคัญที่อ้างนั้นส่งให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งทราบ
ล่วงหน้าก่อนวันพิจารณา อย่างเร็วไม่ต่ำ
กว่าสามวัน ถ้าการที่จะคัดสำเนาส่งให้กัน
เป็นการลำบากขัดข้องประการใด เมื่อคู่ความ
ได้ร้องต่อศาล ๆ เห็นว่าเป็นการยากจริง
ศาลมีอำนาจที่จะจัดการให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง
ได้ตรวจดูหนังสือที่อ้างนั้นโดยอย่างใดอย่างหนึ่ง
ตามแต่ศาลจะเห็นสมควร แต่การ
ที่ทำเช่นนั้นต้องทำแต่เมื่อจำเป็น เป็นการ
พิเศษ

เมื่อคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้รับสำเนาหนังสือ
สำคัญที่ฝ่ายผู้อ้างส่งให้แล้ว ถ้าจะปฏิเสธ

คัดค้านว่าไม่มีต้นฉบับที่จริง หรือไม่ถูกต้อง
 ตามต้นฉบับที่จริง อย่างหนึ่ง อย่างใด ก็ให้
 ส่งคำคัดค้านตอบไปให้ผู้อ้าง ทราบ ก่อน ถึง
 วันนัดพิจารณา ถ้าถึง วันพิจารณาแล้วจึง
 มาปฏิเสธ คัดค้าน สำเนา หนังสือ สำคัญ ที่ อ้าง
 แล้ว ผู้ที่คัดค้าน นั้นจะต้อง เสียค่า ชนวนเนียม
 พยาน ที่ฝ่ายผู้อ้าง จะได้นำสืบ ประกอบ หนังสือ
 สำคัญตาม สำเนา ที่ อ้าง นั้น อนึ่ง ถ้าผู้ความ ที่
 ได้รับสำเนา หนังสือ สำคัญ ที่ฝ่ายหนึ่ง อ้าง แล้ว
 เมื่อมีข้อสงสัยติดใจ สำเนานั้น จะขอ สอบ
 ดูต้นฉบับ ก็ได้

มาตรา ๓๓ เมื่อผู้ความได้ทราบข้อหาคำ
 ให้การแล้ว ในระหว่าง เวลาที่ได้ให้ โอกาส
 สำหรับ เตรียมการสู้คดีตามความในมาตรา ๒๗ นั้น
 ผู้ความฝ่ายใดจะ อ้าง พยาน ก็ คน เดียว อ้าง
 สิ่ง สำคัญ หลัก ถาน อันใดบ้าง ก็ให้ ยื่น หมาย
 รายชื่อ พยาน ของ คน ให้ศาล ทราบ ก่อน ถึง
 วัน พิจารณา ถ้า พยาน หรือ สิ่ง สำคัญ ที่ อ้าง นั้น
 ผู้ความจะนำมาศาลเองได้ ก็ให้นำมาใน
 วัน พิจารณา ถ้าจะนำมาเองไม่ได้จะขอ
 หมายศาลให้บังคับ เรียก พยาน หรือ สิ่ง สำคัญ
 อันใดที่ อ้าง มา ยัง ศาล ก็ให้ผู้ความผู้ที่จะ อ้าง
 นั้น รับรอง ขอ คัด ศาล เสียก่อน ถึง วัน นัด
 พิจารณา พอให้ศาล มี เวลา ออก หมายให้
 พยาน ได้ทราบ ก่อน ถึง วัน นัด พิจารณา อย่าง เร็ว
 ไม่ช้ากว่าสองวัน

มาตรา ๓๒ ถ้าศาลได้ฟัง คำสำนวน แดคำ
 ให้การ ของ ผู้หนึ่ง ผู้ใด เป็น ที่เชื่อได้ว่า เป็น
 การเท็จกำลัง ที่ผู้ความฝ่ายใดจะ พยาน
 ของ คน มาใน วัน นัดได้ แดถ้า พยาน นั้น เป็น
 พยาน สำคัญ ข้าง ฝ่ายหนึ่งผู้ใด ก็ หรือ ข้าง ฝ่าย
 คำให้การ ก็ได้ เมื่อศาลได้ สืบ พยาน บรรดา
 มีมา เฉพาะ หน้า เดียวแล้ว ศาล มีอำนาจที่จะ
 พัก ความ เรือง นั้นไว้ เพื่อ รอ ฟัง พยาน ซึ่ง ยัง
 มาไม่ได้ต่อไปใน วัน อื่น

มาตรา ๓๓ ให้ศาลนั่ง พิจารณา ความ อัน
 มีมายัง ศาล ตามกำหนด วัน ที่มีนัด หมายแน่
 นอน เมื่อมีความจำเป็นโดย เหตุ การ จึงให้
 เลื่อนไป วัน อื่นได้

มาตรา ๓๔ การ พิจารณา ความ นั้นตาม
 ปกติ ถ้าไม่มีเหตุขัดข้อง ก็ให้ศาล
 พิจารณาตามลำดับ เดช หมายใน พ้อง เว้น แต่
 เป็น การ พิเศษ ที่ศาล เห็นสมควร จะต้อง เร่ง
 รับ พิจารณา ความ เรืองใดโดย เร็ว ด้วย เหตุใด
 เหตุหนึ่ง ก่อน ถึง ระเบียบ เป็น ต้น เช่น ความ
 ที่ผู้ใดต้อง กักขัง แต่มีคำตัดสิน ปลดปล่อย หรือ
 ความ เรือง อื่น ที่ศาล เห็นว่า เป็น การ ค่วน ให้
 ศาล มี ตระคาย แดง กดม ๆ กว้าง สัก นิด หนึ่งไว้
 ที่ไป ปก ส่วนวน เป็น เครื่อง หมาย แด้วให้ศาล
 เร่ง พิจารณา นอก ระเบียบได้

มาตรา ๓๕ เมื่อถึงวันนัดพิจารณาให้ศาล
อ่าน ตรวจดูฟ้อง แลคำให้การ ถ้าข้อหาข้อ
ใดในฟ้องนั้น จำเลยรับถูกต้องในคำให้การ
แล้ว ข้อนั้นไม่จำเป็นต้องสืบหลักฐานเป็น
อันฟังได้ตามกฎหมาย

มาตรา ๓๖ ถ้าหากว่าการที่มีอยู่ในศาล
มาก เวลาไม่พอที่จะฟังความเรื่องใด หรือ
ที่จะฟังความเรื่องใดได้เสร็จสำนวน ในวัน
ที่กำหนดนัดนั้นไม่ได้ ศาลจะสั่งให้เลื่อนไป
ฟังต่อวันอื่นก็ได้ แต่ให้กำหนดวันนัดให้บรรดา
ผู้ที่เกี่ยวข้องในความเรื่องนั้น ทราบทั่วกันแล้ว
ก็เสมอเหมือนกับได้ออกหมายนัดเฉพาะคู่ความ
นั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๓๗ คดีเรื่องใดที่ผู้พิพากษาได้
กำหนดวันนัดพิจารณา แลออกหมายนัดไป
ยังคู่ความ ๆ ใดรับหมายนัดแล้ว โจทย์
จำเลยฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใด จะขอเลื่อนวันชำระ
ต่อไป ผู้พิพากษาเห็นสมควรก็ให้เลื่อนได้
ถ้าเห็นว่าความในศาลนั้น ไม่พอพิจารณา
ความที่กำหนดชำระในวันนั้นก็ดี หรือมีเหตุ
การจำเป็น ที่ผู้พิพากษาเห็นสมควร จะงด
เลื่อนวันนัดพิจารณาต่อไปวันอื่นก็ได้ ศาล
มีอำนาจจะเลื่อนกำหนดไปพิจารณาเวลาอื่นก็
ได้ แต่ต้องจดหมายเหตุ การไว้ทุกคราว

มาตรา ๓๘ ในคำพิพากษานั้น ศาลต้องชี้
ให้เห็นข้อวิวาทซึ่งต้องตัดสิน ทั้งคำตัดสิน แล
เหตุผลซึ่งประกอบในคำตัดสิน อันนั้น อนึ่ง ถ้า
ศาลใด ผู้พิพากษาหลายคน นั่งคณะพิจารณา
ให้ตัดสินตามเนื้อเห็น ของผู้พิพากษาที่รวม
กันโดยมาก ผู้พิพากษาคงใดไม่เห็นด้วยคำ
ตัดสินนั้น แลเห็นว่าควร จะตัดสิน
ประการใด ก็ให้จดเนื้อเห็น ลงไว้ในท้าย
สำนวน ถ้าแต่จะชี้เหตุผลตามเนื้อเห็น ของ
ตนไว้ด้วยก็ได้

มาตรา ๓๙ ห้ามมิให้ศาลตัดสินให้สิ่งใด ๆ
มากเกินไปกว่า หรือนอกจากที่โจทย์ได้ร้อง
ขอให้เรียกเอาสิ่งนั้น ๆ แต่ ถ้า

๑. โจทย์ฟ้องขอให้เรียกที่ดินจากจำเลย
ให้ฟังเข้าใจว่า เป็นประเภทเดียวกับฟ้อง
ขอให้ไถ่จำเลย ให้ที่ดินแก่โจทก์แล้ว
ก็ได้จำเลยได้ทีเดียว ไม่ต้องแบ่งความเป็น
สองเรื่อง เมื่อศาลได้ตัดสินให้ขับไล่ผู้ใด
ออกจากที่ดินแล้ว ให้เข้าใจว่าให้ตัดสินขับไล่
วงษ์ญาติทั้งหลาย แลบริวารของผู้หนึ่งที่อยู่
ในที่ดินนั้นด้วย เว้นไว้แต่ผู้ใดผู้หนึ่งใน
จำพวกเหล่านี้ จะมีอำนาจพิเศษ มาแสดงให้
ศาลเห็น

๒. โจทย์ฟ้องขอเรียกทรัพย์ใด ๆ เป็น
ของตนทั้งหมด แต่พิจารณาได้ความว่า

โจทย์ควรได้แต่ส่วนแบ่ง ก็ให้ศาล มีอำนาจ

แบ่งได้ ที่เดียว ไม่ต้องให้ฟ้องขอแบ่งใหม่อีก

๓. โจทย์ฟ้อง เรียกหนี้สิน ซึ่งเกิดแต่การ
กู้หนี้ยืมสิน จำนำ แลอื่น ๆ ในฟ้องได้ขอให้เรียก
ดอกเบี้ยด้วย แต่กำหนดทุนทรัพย์เพียงวัน
ฟ้อง ก็ให้ศาล มีอำนาจ บังคับให้ดอกเบี้ยได้
ในระหว่าง เวลาตั้งแต่วันฟ้อง จนถึงวันที่จะ
ได้ใช้หนี้แก่กัน ตามคำตัดสิน

๔. โจทย์ฟ้อง เรียกค่าเช่า กำหนดจำนวน
เงินเพียงราววันที่ฟ้อง ศาล มีอำนาจ บังคับ
ให้ค่าเช่า จนถึงวันที่จะเสร็จคดีแก่กันได้

มาตรา ๔๐ เมื่อคำตัดสิน ของคดีขึ้น ใ
ยอมอาไศรยอยู่ทั้งเรื่อง หรือแต่ส่วนหนึ่ง
ในคำวินิจฉัยที่ค้าง อยู่แต่ก่อนก็ดี หรือที่
ควรจะได้ วินิจฉัย โดยเจ้าพนักงาน ฝ่าย ข้าราชการ
ก็ดี ศาลจะสั่งให้ตั้ง การ พิจารณานั้นไว้จน
กว่าเจ้าพนักงาน ฝ่าย ข้าราชการ จะวินิจฉัยใน ข้อ
นั้นก็ได้

มาตรา ๔๑ เมื่อกำลัง พิจารณา คดีอยู่
ปรากฏว่ามีผู้กระทำการ ผิด มีโทษ เป็น อาญา หดอง
ซึ่งมีข้อที่ว่า ถ้าพิจารณาได้จริง ว่าผิดแล้ว
จะกระทำให้คำตัดสิน ของ คดี ที่ พิจารณา อยู่ นั้น
เปลี่ยนแปลงไปได้ดังนี้ ศาล จะสั่งให้ตั้ง การ
พิจารณา คดีนั้น ไว้ จนกว่าจะ ตัดสิน ความ
อาญา แล้วก็ได้

มาตรา ๔๒ ถ้าคู่ความ ผู้ใด ประพฤติอาการ
กิริยาไม่เรียบร้อย ผู้พิพากษา จะมีคำสั่ง ให้
ขับไล่ให้ออกจากศาล เพื่อจะรักษา ความ
เรียบร้อยในศาลได้

มาตรา ๔๓ การที่เขียน ถ้อยคำ สำนวน ทั้ง
ฟ้อง ให้เขียน ด้วยหมึก ลงใน กระดาษ ถ้า
มีผิดตกที่ใด ห้ามมิให้ชดเชย คำใดผิดให้ชัด
ฆ่าแล้ว ให้ผู้เขียน ลงชื่อไว้ข้าง กระดาษ เป็น
สำคัญ

มาตรา ๔๔ บรรดาถ้อยคำ สำนวน คดีทั้ง
ฟ้อง ผู้พิพากษาต้อง รับผิดชอบ แด่รักษาไว้
จงดี อย่าให้มีผู้แก้ไขคำใด ถ้อยคำ
สำนวนเหล่านี้ ให้รักษาเข้ารวมเรื่องไว้ ไม่
จำต้องผูกมัด หรือเข้าของ หยกเก็บ คดีตรา ถ้า
โจทย์จำเลย หรือพยาน เถรงว่า จะมีผู้แก้ไข
คำสำนวนเหล่านี้ ประการใด จะขอคัดสำเนา
ไว้ก็ได้ สำเนานั้น ถ้าคู่ความ คดีเองไม่ต้อง
เสียค่าธรรมเนียม แต่ถ้าจะให้เจ้าพนักงาน
ศาล ตรวจทานให้ คู่ความต้อง เสียค่า ธรรมเนียม
ตามอัตรา เจ้าพนักงาน ต้อง เซ็นชื่อ
ประทับตรา ศาล แล มีดแลคมป์ ในสำเนานั้น ที่
ว่านี้ไม่เฉพาะ แต่คู่ความ จะขอคัดสำเนา ให้
กันถึงผู้อื่นด้วย

หมวดที่ ๖

ว่าด้วยขาดนัด แด่ คำพิพากษา

โดยขาดนัด

มาตรา ๔๕ ในการ นัดหมายจำเลยให้มา ให้การ ต่อ ศาลก็ดี ให้ ยื่นคำให้การ แก่ ศาลก็ดี ถ้าจำเลย ขาดนัดไม่ยื่นคำให้การ หรือไม่มา ให้การ แก่ ศาล ตาม วัน เวลา ที่ ศาลกำหนด นัด แด่ มิได้แจ้ง เหตุ การ ที่ ขัด ของ จำเลย หรือ ขอเลื่อน วัน ประการใด ต้อง ถือ ว่าจำเลย ขาดนัดใน วัน ให้การ ศาล มีอำนาจ ที่จะ กำหนด วัน พิจารณาคดี ชั้น สืบ พยาน ต่อ ไป แด่ ต้อง นัดหมายให้ จำเลย ทราบ กำหนด วัน พิจารณา ด้วย จำเลย จะ มา ฟัง ความ ใน วัน พิจารณา ก็ได้ แต่ จำเลย ผู้ขาดนัดไม่ได้ ให้ การ นั้น จะ ขอ สืบ พยาน ฝ่าย ตนไม่ได้ ได้แต่ จะ ดำเนินคดีเอง แด่ จะ ชัก พยาน ฝ่าย โจทก์ ใน เวลา ที่ พิจารณา เท่านั้น

มาตรา ๔๖ เมื่อถึง วัน กำหนดนัด ผู้พิพากษา เรียก ความ ที่ นัด พิจารณา เรื่องใด โจทก์จำเลย หรือผู้ใดต่าง ว่าต่าง โจทก์จำเลย ไม่มาตามนัด ทั้งสองฝ่าย แด่ มิได้ มีคำชี้แจง เหตุ ที่ จำเลย จะ มาไม่ได้ หรือคำขอ เลื่อน วัน นัด อย่าง หนึ่ง อย่างใด ให้เป็น ที่ พอใจ ของ ศาล โจทก์จำเลย ขาดนัด เช่นนี้ ก็

ให้ศาล จำหน่าย ความ เรื่อง นั้น ออก เสีย จาก หมาย ความ ของ ศาล แต่ความ ที่ จำหน่าย หมาย เช่นนี้ โจทก์จะ ฟ้องใหม่ อีก ก็ได้ ถ้า ไม่เกิน กำหนดอายุ ความ ค่าธรรมเนียม ที่ จะ ควร เรียก อีก หรือไม่นั้น แด่ แต่ ผู้พิพากษา ศาล นั้น จะ เห็นสมควร

มาตรา ๔๗ ถ้า โจทก์ หรือผู้ว่าต่าง โจทก์ มิได้ มา ว่า ความ ตาม กำหนดนัด ศาล เห็น ว่า ฝ่ายโจทก์ ได้ทราบ วัน กำหนดนัด พิจารณา แน่ แด่ ก็ให้ศาล มีอำนาจ จำหน่าย ความ เรื่อง นั้น เสีย จาก หมาย แต่สั่ง ให้ โจทก์ เสีย ค่าธรรมเนียม แก่ ฝ่าย จำเลย ตาม แต่ที่ ศาล จะ เห็นสมควร

มาตรา ๔๘ ถ้าจำเลย หรือผู้ว่าต่างจำเลย ไม่มา ศาล ตาม กำหนดนัด แด่ มิได้ บอก เหตุ ที่ จำเลย จะ มาไม่ได้ ให้เป็น ที่ พอใจ ของ ศาล แด่ ศาลได้ ตกลง เชื่อแน่ว่า จำเลยได้ รับ หมาย นัดนั้น แด่แต่ไม่มาตามนัด แต่ฝ่ายโจทก์ ได้ มาตามนัด ก็ให้ศาล พิจารณา จำนวน โจทก์ ไป ฝ่ายเดียว แด่ตัดสิน ตาม รูป ความ

มาตรา ๔๙ ถ้าคู่ความ ฝ่ายใด บอก บ่อย แด่ อีก ฝ่าย หนึ่ง จะขอให้ศาล ตรวจ ก็ให้ศาล แต่ง เจ้าพนักงานไป ตรวจ ผู้บอก บ่อย นั้น แด่ ให้ นำ รายงาน มาแจ้ง ต่อ ศาล คู่ความ ผู้ที่

ขอให้ตรวจ จะ กำกับ ไป กับ เจ้าพนักงาน เอง
 หรือ จะ จำ หมอ กำกับ ไป ตรวจ ผู้บอก บ่อย ก็ได้
 ถ้า ผู้ตรวจ ได้ มา สำนัด ค่อ คัด ว่า ผู้บอก บ่อย
 ไม่ได้ มี อาการ ชัน ส้มควร จะ ต้อง เว้น จาก มา
 คัดได้ ก็ ให้ คัด ฟัง ว่า ผู้บอก บ่อย นั้น ขาด คัด
 มาตรา ๕๐ คัด ที่ คู่ ความ ขาด นัด คัดได้
 จำหน่าย ความ เสีย แล้ว นั้น คู่ ความ ผ่าย โด
 ผ่าย หนึ่ง จะ ร้อง ขอ ให้ คัด กถับ พิจารณา คัด นั้น
 ใหม่ ได้ แต่ ภายใน กำหนด อายุ ความ เมื่อ คู่
 ความ ผ่าย ผู้ ร้อง ขอ นั้น ได้ เสีย ค่า กรรม นิยม
 แด ค่า บ่วย การ ให้ เป็น ที่ ส้มควร แล้ว คัด จะ
 ได้ ส่ง ให้ ยก คัด นั้น มา ลง ใน บานฐิ พิจารณา ค่อ
 ไป

อนึ่ง คัด โด ที่ คัดได้ พิกษา เกิด ขาด ไป แล้ว
 โดย เหตุ ที่ ผ่าย จำเลย ขาด นัด นั้น จำเลย จะ
 ร้อง ช้ แฉง แฉง เหตุ ที่ จำเป็น ต้อง ขาด นัด แฉ
 ขอ ให้ คัด พิจารณา คัด นั้น ใหม่ ก็ ให้ ร้อง ได้ แต่
 ต้อง ร้อง เสีย ภายใน กำหนด สิบ ห้า วัน นับ ตั้ง
 แต่ วัน ที่ คัด คัดสิ้น เป็น ต้นไป ถ้า คัดได้ ส่วน
 ได้ ความจริง ว่า เป็น เหตุ ส้มควร แล้ว ก็ ให้
 คัด ยก ค่า พิกษา ชัน คัด ขาด นัด นั้น เสีย แล้ว
 ให้ นัด พิจารณา คัด นั้น อีก ค่อไป แต่ ใน คัด
 บาง เรื่อง ที่ จำเลย สามารถ แฉง ให้ เห็น ได้ ว่า
 เป็น การ เหลือ วิสัย ที่ จำเลย จะ มา คัด หรือ

แจ้ง เหตุ การ มา ยัง คัดได้ ภายใน กำหนด สิบ ห้า
 วัน ตั้ง แต่ วัน คัดสิ้น ถ้า เช่น นี้ แล้ว ก็ ให้ คัด
 รับ คำ ร้อง ของ จำเลย ภายใน กำหนด สิบ ห้า วัน
 นับ ตั้ง แต่ วัน ที่ จำเลย สามารถ จะ แจ้ง ความ
 มาได้ ส่วน ค่า กรรม นิยม ใน คัด เช่น นี้ ตาม
 กรรมตา จำเลย ต้อง ใช้ แทน โจทย์ ตาม จำนวน
 ที่ โจทย์ ได้ เสีย ไป แต่ ให้ คัด มี อำนาจ ที่ จะ
 ตั้ง บังคับ อย่าง โด อย่าง หนึ่ง ได้ ตาม ที่ คัด จะ เห็น
 ส้มควร

หมวดที่ ๗

ว่าด้วย ยึด ททรัพย์ ก่อน คำพิพากษา

มาตรา ๕๑ โจทย์ ใน คัด ซึ่ง พ้อง เรียก ทุน
 ททรัพย์ เป็น จำนวน เงิน ตั้ง แต่ พัน บาท ขึ้น ไป
 ด้วย เรื่อง ของ ที่ ได้ ขาย ไป หรือ เงิน ยืม หรือ
 เงิน ผาก หรือ บานฐิ หรือ ค่าเช่า ที่ ค่า
 เช่า ของ มี อำนาจ ที่ จะ ขอ ให้ คัด ออก หมายถึง
 ฮายคิ ททรัพย์ ของ จำเลย ทั้ง หมด หรือ แต่ บาง
 ส่วน แต่ ให้ เจ้า กรม กอง หมายถึง รักษา ไว้ ต่าง
 ทาน บน หรือ ประกัน ใน จำนวน เงิน ที่ โจทย์ พ้อง
 โจทย์ จะ ขอ ให้ คัด ออก หมายถึง ฮายคิ ททรัพย์
 ได้ ใน เวลา ที่ ยื่น พ้อง หรือ เวลา ที่ คัด ยัง ไม่
 ได้ คัดสิ้น
 ให้ คัด ออก หมายถึง ฮายคิ ททรัพย์ อัน นั้น โดย
 ไม่ ต้อง บอก ให้ จำเลย รู้ เมื่อ โจทย์ แฉง ให้

เป็นที่พอใจของศาล โดยให้มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มาสำแดงว่า

- ก. พ้องของโจทก์นั้นเป็นความจริง แต่
- ข. จำเลยไม่อยู่หรือหาที่สำนักของจำเลยไม่พบ หรือ
- ค. จำเลยได้ยกย้ายหรือจะขายได้ซุกซ่อนหรือจะซุกซ่อนหรือจะพาหนี หรือจะหนีบยกทรัพย์สินสมบัติของจำเลยให้ผู้อื่น เพื่อประสงค์จะฉ้อเจ้าหนี้

มาตรา ๕๒ เมื่อเวลาที่จะออกหมายนั้น ศาลมีอำนาจที่จะให้โจทก์นำเงินโดยสมควรมาวางศาลเพื่อเป็นประกัน สำหรับค่าเสียหายซึ่งจำเลยจะได้รับ เมื่อปรากฏภายหลังว่าโจทก์ได้ขอหมายศาลโดยไม่มีเหตุสมควร

มาตรา ๕๓ จำเลยมีอำนาจร้องขอให้ศาลปล่อยทรัพย์สินที่ได้ขายคดีไว้ เมื่อได้ชี้แจงเหตุอันสมควร แต่เมื่อได้ตกลงกันในเรื่องประกันหรือในเรื่องอื่นต่อไป ตามแต่ศาลจะเห็นสมควร แก่ทางยุติธรรม

มาตรา ๕๔ ในคดีที่มีทุนทรัพย์ตั้งแต่สองร้อยบาทขึ้นไป เมื่อโจทก์ได้นำพยานมาให้ศาลสืบไม่ว่าเวลาใดเมื่อก่อนยื่นฟ้อง หรือก่อนมีคำพิพากษาฉบับที่ศาลเห็นเป็นที่พอใจว่า โจทก์มีเหตุผิดอันดีในการ

ที่ฟ้องหาจำเลยแล้ว โจทก์มีอำนาจที่จะขอหมายจับตัวจำเลยได้ ไม่ว่าในคำบังคับ ในพระราชอาณาเขต (หรือในน่านน้ำภายในพระราชอาณาเขต)

ในการที่ศาลจะออกหมายจับนั้น ศาลต้องเห็นเป็นที่พอใจว่ามีเหตุที่ควรเชื่อได้ดังต่อไปนี้ คือ

- ก. จำเลยส่อตนเสียเพื่อจะไม่รับหมายของศาล
- ข. จำเลยได้ยกย้ายหรือซุกซ่อนทรัพย์สินสมบัติของตนเสีย หรือได้ซุกซ่อนทำตายหรือแก้ไข หรือฉีกสมุดบัญชี ซึ่งเกี่ยวกับการทำงานหรือการค้าขายของตน เพื่อจะฉ้อโกงโจทก์หรือเจ้าหนี้ของตนก็ดี หรือ
- ค. ตามกิริยาหรือตามวิธีที่ทำงานหรือการค้าขายของจำเลย จะหลีกหนีหรือพอเห็นได้ว่าจะหลีกหนีไปพ้นจากอำนาจของศาลก็ดี

มาตรา ๕๕ คนผู้ที่ต้องจับมานั้นจะต้องเอาตัวจริงไว้จนกว่าจะได้มีประกัน ในจำนวนเงินไม่เกินพ้อง แต่เงินค่าธรรมเนียมว่าจะไม่เลี้ยงศาล โดยไม่ได้รับอนุญาต แต่จะเอาตัวจริงไว้เกินกว่าหกเดือนไม่ได้

มาตรา ๕๖ จำเลยผู้ที่ต้องจับมาตั้งนี้